

humanizmust azonban nem emberiességnek, hanem egyenesen emberszeretetnek kell fordítani. A naturalizmus embere kísérleti anyag, látszatok és biológiai törvények halmaza. Az érző ember, a tipikus ember, a humanista módon felfogott ember idegen tőle. Daudet értéke: a programokkal és divattal szemben fenntartott egy mindig érvényes emberlátást és ábrázolási módot. Ő nem akart semmiféle tudományos tételt igazolni, nem volt benne semmi pedánság, nem akarta a társadalmat átalakítani, mégcsak az irodalmat sem megújítani s mégis, vagy talán éppen ezért, műve egészében élvezhetőbb, olvashatóbb ma, mint Zoláé. Élőbb, bármennyire érezzük is egyébként, hogy Zola nagyobb mértékű s jelentékenyebb nála. Zola freskóihoz képest impresszionista könnyedsége, de még legszerencsésebb alakteremtései is kisebbszerű művészet érzetét keltik. Kétségtelenül kevesebb zaj kíséri centennáriumát. Pártok és világnézetek nem veszik zászlajukra. De, ha nem csalódunk, inkább neki vannak olvasói.

A mai helyzetben, amikor a program-művészetet kétségtelenül túlértékelik, tán ez is tanulság.

Lovass Gyula

CSALOGATÓ

*Hajlik a szélben a
fa tavaszi ága,
most legyen szívemnek
vak szomorúsága?*

*Testvére vagy-e a
csillagoknak, napnak?
Testvére vagy-e az
erdőbéli vadnak?*

*Szállj rá a világra
tavaszi pitymallat,
űzz előtted, szívem,
pillangómadarat.*

*Kifakad egy forrás,
ha megindulsz felém,
meghal a tavasz, ha
nem szeretünk, te s én.*

Kalmár Ernő